

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»**

Декан факультету  
педагогіки і психології  
\_\_\_\_\_ Т.О. Олефіренко

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

**вибіркової навчальної дисципліни**

**«ІСТРІЯ ПЕДАГОГІКИ»**

**освітнього ступеня магістра**

**(на базі вищої освіти непрофільних спеціальностей)**

**галузі знань 01 Освіта**

**спеціальності 012 Дошкільна освіта**

**Шифр за навчальним планом ВВ2.1.03**

**Київ – 2020**

Робоча програма з **Історії педагогіки** за освітнім рівнем підготовки магістра спеціальності 012 Дошкільна освіта, 2020. – 19 с.

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «27» квітня 2017 року, протокол №10.

**Розробник програми:** Шулигіна Р. А., кандидат педагогічних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості «31» серпня 2020 р., протокол №1

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ проф. Цветкова Г.Г.

## I. Опис дисципліни

Шифр дисципліни ВВ2.1.03

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань <i>01 освіта</i>	Кількість кредитів – 3 ЄКТС		<i>Методи навчання:</i> – словесні, наочні, практичні; – стимулювання, контролю й оцінки результатів навчання; – творчі та проблемні завдання
Спеціальність <i>012 дошкільна освіта</i>	Загальна кількість годин – 90 год.		
Освітній рівень: магістр	<b>Денна</b>	<b>Заочна</b>	<i>Методи і форми дистанційного навчання:</i> – телебачення, – аудіо трансляції, – аудіо конференції – Інтернет конференції – Google Meet, Moodle
	<b>Лекції</b>		
	—	6 год.	
Статус дисципліни: вибіркова	—	4 год.	<i>Форми поточного контролю:</i> – інтерактивне обговорення проблемних питань (Google Meet) – експрес-контроль (тести) та модульні контрольні роботи (Moodle)
	<b>Лабораторні заняття:</b>		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й	—	—	Тестовий контроль в Moodle для <i>дистанційної</i> форми навчання.
Семестр: I-II	<b>Індивідуальна робота:</b>		
	—	—	
Тижневе навантаження (год.) — - аудиторне: — - самостійна робота: —	—	80 год.	<i>Форма підсумкового контролю:</i>  Залік для <i>дистанційної</i> форми навчання (Інтернет зв'язок, чат, трансляція, Moodle)
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська	—	—	
Передумови навчання: Педагогіка (загальна, дошкільна)			

**Предмет вивчення навчальної дисципліни:** вивчення навчальної дисципліни є історичні витоки розвитку дошкільної педагогіки, значення дошкільного дитинства як соціально-педагогічного явища на різних етапах розвитку вітчизняного та європейського освітнього простору, що підтверджено науковими доробками видатних представників наукової думки минулого і сучасності.

**Міждисциплінарні зв'язки:** філософія, історія, психологія, фізіологія, дидактика, конкретні методики, соціологія, етика та інші.

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

Навчальний курс з історії дошкільної педагогіки за напрямом підготовки «Дошкільна освіта» містить у собі відомості про видатних діячів в галузі педагогіка

та найбільш істотні педагогічні події минулого і сучасності, що дає можливість розкрити основні закономірності розвитку історико-педагогічних явищ в теорії і практиці дошкільної педагогіки. Вивчення навчальної дисципліни «Історія педагогіки» організовується за принципами кредитно-модульної системи, що сприяє систематичній роботі студентів над матеріалами курсу. Якість засвоєння навчального матеріалу здійснюється за рейтинговими показниками.

Основна *мета* курсу – ознайомлення студентів з основними закономірностями розвитку історико-педагогічних явищ в теорії і практиці дошкільної педагогіки, здобутками вітчизняної та зарубіжної дошкільної педагогіки, підготовка кваліфікованих фахівців в галузі дошкільної освіти, здатних до практичної професійної діяльності та здійснення самостійного наукового дослідження проблем з навчання і виховання дітей на основі методу конкретно-історичного підходу до явищ минулого на різних його етапах.

Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Історія дошкільної педагогіки» є:

- формування у студентів знань про розвиток освіти та виховання, зокрема громадського дошкільного виховання в різних країнах, в тому числі й в Україні, у різні історичні епохи;
- вироблення об'єктивного підходу до історико-педагогічних явищ та до розвитку педагогічної думки в педагогічних системах класиків зарубіжної та вітчизняної дошкільної педагогіки;
- формування у студентів системи поглядів на історію педагогічної думки і освіти, громадського дошкільного виховання в Україні та зарубіжних країнах;
- вироблення наукового підходу до опрацювання та вивчення літературних педагогічних першоджерел (праць видатних педагогів): вміння здійснювати науковий огляд систематизованих першоджерел, користуватись прийомами швидкого, уповільненого, вибіркового та змішаного читання, засобами накопичення матеріалів в процесі критичного аналізу літератури;
- розвиток умінь аналізувати педагогічні системи минулого та інтегрувати у сучасну практику навчання і виховання дітей дошкільного віку;
- набуття умінь і навичок використання історичного методу для вирішення практичних завдань навчання та виховання дітей дошкільного віку;
- виховання почуття пошани до педагогічної спадщини свого народу та формування прогностичних умінь майбутніх вихователів;
- підготовка студентів до здійснення самостійного педагогічного дослідження та оформлення його у вигляді курсової чи іншої роботи дослідницького характеру;
- формування інтересу та прагнення до самостійної навчальної та пошуково-дослідницької діяльності, самостійності мислення.

За навчальним планом спеціальності «Дошкільна освіта» вивчення курсу «Історія педагогіки» передбачено протягом 1-2 семестрів. Навчальний матеріал розподілено на два модулі. У тематичному плані представлено розподіл годин кожного модуля за видами навчальних занять та самостійної роботи студентів. Загальний обсяг дисципліни складає 3 залікових кредити (90 годин), що об'єднують

всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття, самостійну роботу (в т.ч. підготовку до підсумкового контролю), контрольні заходи: модульний контроль, захист творчих завдань, іспит. Самостійна робота студентів передбачає дві складові: самостійну підготовку до аудиторних занять та підготовку до модульного контролю.

Крім аудиторних занять планується виконання студентами індивідуальної аудиторної роботи під керівництвом викладача, коли проводиться індивідуальне або колективне консультування студентів з питань навчального курсу, перевірка якості виконання індивідуальних навчальних завдань та їх контроль.

Кожен з модулів має свою форму контролю, що передбачає врахування якості засвоєння лекційного матеріалу, відпрацювання семінарських та індивідуальних завдань, презентації результатів самостійного опрацювання матеріалу, рекомендованої педагогічної літератури, виконання завдань.

Контроль якості знань студентів та рейтингова система оцінювання (п. V) дозволяє врахувати, як поточну підготовку студента до аудиторних занять, так і визначити рівень засвоєння навчального матеріалу у процесі індивідуальної й самостійної роботи. Підсумкова оцінка виставляється за рейтинговими показниками.

Тематика індивідуальних завдань, зразки контрольних завдань (карток), перелік питань, обговорюваних під час контрольних заходів, представлені в п.V даної програми. Подані матеріали дозволяють студенту самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність.

## II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1	<p><b>Знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• про основні тенденції та напрямки розвитку педагогічної науки від її зародження до наших днів;</li> <li>• предмет, основні категорії, мету та завдання історії дошкільної педагогіки, основні тенденції та напрями її розвитку;</li> </ul> <p><b>Вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• аналізувати історичні зміни у розвитку педагогічної науки в цілому та відповідної галузі зокрема;</li> <li>• вивчати, узагальнювати передовий педагогічний досвід та досягнення вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної науки.</li> </ul>	<p><b>Здатність</b> до креативного мислення; вивчення провідних тенденцій розвитку освіти, педагогіки та її особливостей, обумовлених історичними змінами.</p>
2	<p><b>Знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• педагогічні погляди, світогляд та основні праці видатних представників вітчизняної та зарубіжної педагогічної науки, що зробили свій внесок у її розвиток;</li> <li>• шляхи вивчення прогресивних ідей, теорій, педагогічного досвіду вітчизняних та зарубіжних педагогів, користуючись історичними та сучасними педагогічними джерелами.</li> </ul> <p><b>Вміти:</b></p>	<p><b>Готовність</b> знаходити серед різноманітної літератури, вивчати, аналізувати, узагальнювати історичний матеріал про суспільно-педагогічні явища, просвітницьку та наукову діяльність визначних громадських та</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>самостійно працювати з педагогічною літературою (науковою, періодичною історико-довідниковою та ін.);</li> <li>об'єктивно оцінювати та критично ставитись до явищ та думок, які на даний час є обмеженими та застарілими, не актуальними в нових умовах.</li> </ul>	освітянських діячів галузі.
3	<p><b>Знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>наукові й практичні здобутки в царині дошкільної освіти в усі історичні періоди;</li> <li>методи, прийоми, засоби виховання, навчання і розвитку дітей дошкільного віку в історичному минулому та сучасності.</li> </ul> <p><b>Вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>порівняння єдності та відмінності у вивченні вітчизняної та зарубіжної історії дошкільної педагогіки, усвідомлювати вітчизняні пріоритети в галузі освіти, зокрема дошкільної, пишатися ними;</li> <li>визначати вплив на сучасні педагогічні теорії, методичні рішення й рекомендації, робити висновки для практичного застосування у власній педагогічній діяльності шляхом використання на заняттях, в іграх та інших видах роботи з дітьми дошкільного віку</li> </ul>	<p><b>Готовність</b> свідомо застосовувати у роботі наукові й практичні здобутки дошкільного виховання, вміти розбиратися у його витоків – від сімейного до суспільного, далі – до поєднання зусиль цих суспільних інституцій;</p> <p><b>здатність</b> інтегрувати найбільш значні досягнення педагогічної спадщини в практику сучасного дошкільного навчального закладу.</p>

Структура і логіка вивчення дисципліни передбачає системність і послідовність, оптимальність переходу від простих проблем до більш складних; поєднання лекцій, семінарсько-практичних занять і самостійної роботи студентів.

### III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЕКТС 90 год.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна і вечірня форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1</b>												
<b>Змістовий модуль 1. Історія українського дошкільця, шкільництва та педагогіки</b>												
Тема 1. Традиційне виховання, освіта та педагогічна думка Київської Русі.	–	–	–	–	–	–	12	1	1	–	–	10
Тема 2. Освіта і педагогічна думка епохи Відродження України (XVI-XVIII ст.) та у складі двох імперій (XVIII-поч. XX ст.)	–	–	–	–	–	–	16	1	–	–	–	15
Тема 3. Уроки XX століття: шлях до	–	–	–	–	–	–	17	1	1	–	–	15

національної системи освіти													
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	-	-	-	-	-	-	<b>45</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	-	-	<b>40</b>	
<b>Модуль 2</b>													
<b>Змістовий модуль 2. Основні проблеми розвитку європейського дошкілля, шкільництва та педагогічної думки</b>													
Тема 1 (4). Антична педагогіка. Виховання і навчання в епоху Середньовіччя	-	-	-	-	-	-	12	1	1	-	-	10	
Тема 2 (5). Педагогічна думка у Європі в епоху Відродження та Реформації	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	10	
Тема 3 (6). Освіта в епоху Просвітництва (XVII - XVIII ст.). Історія становлення класичної європейської педагогіки (XVIII-XIX ст.)	-	-	-	-	-	-	13	1	-	-	-	12	
Тема 4 (7). Основні теорії Європейської освіти нового часу.	-	-	-	-	-	-	10	1	1	-	-	8	
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	-	-	-	-	-	-	<b>45</b>	<b>3</b>	<b>2</b>	-	-	<b>40</b>	
<b>Усього годин</b>	-	-	-	-	-	-	<b>90</b>	<b>6</b>	<b>4</b>	-	-	<b>80</b>	

#### IV. Зміст дисципліни

№ з/п	Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть год.	
		Всього	в т.ч. лекцій
<b>Змістовий модуль 1.</b>			
<b>Історія українського дошкілля, шкільництва та педагогіки</b>		<b>45</b>	<b>3</b>
1	Тема 1. Традиційне виховання, освіта та педагогічна думка Київської Русі.	12	1
2	Тема 2. Освіта і педагогічна думка епохи Відродження України (XVI-XVIII ст.) та у складі двох імперій (XVIII-поч. XX ст.)	16	1
3	Тема 3. Уроки XX століття: шлях до національної системи освіти	17	1
<b>Змістовий модуль 2. Основні проблеми розвитку європейського дошкілля, шкільництва та педагогічної думки</b>		<b>45</b>	<b>3</b>
4	Тема 1. Антична педагогіка. Виховання і навчання в епоху Середньовіччя	12	1
5	Тема 2. Педагогічна думка у Європі в епоху Відродження та Реформації	10	
6	Тема 3. Освіта в епоху Просвітництва (XVII - XVIII ст.). Історія становлення класичної європейської педагогіки (XVIII-XIX ст.)	13	1
7	Тема 4. Основні теорії Європейської освіти нового часу.	10	1

#### 4.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема. Традиційне виховання, освіта та педагогічна думка Київської Русі.	1
2	Тема. Уроки ХХ століття: шлях до національної системи освіти	1
3	Тема. Антична педагогіка. Виховання і навчання в епоху Середньовіччя	1
4	Тема. Основні теорії Європейської освіти нового часу.	1

#### Прим.

Див. загальний список рекомендованих основних і допоміжних інформаційних джерел для вивчення курсу

#### 4.2. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<b>Історія українського дошкілля, шкільництва та педагогіки</b>		
1	Повчання В.Мономаха дітям. Шевченко Т. Г. З листа до бр. Залевського. З поетичних творів. Буквар південноукраїнський 1861 року. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні. Рідне слово. Людина як предмет виховання. Педагогічна подорож по Швейцарії / лист третій. Духнович О. В. Народна педагогіка. Леся Українка. З творів про дітей. Волинські образки. Школа. Франко І. Я. Попереднє слово до «Книжки приказок». Передмова до другого видання, «Коли ще звірі говорили». Грінченко Б. Д. Українська граматики до науки читання й писання. Русова С. Ф. Дошкільне виховання. Макаренко А. С. Лекції про виховання дітей. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Павлиська середня школа.	20
<b>Основні проблеми розвитку європейського дошкілля, шкільництва та педагогічної думки</b>		
2	Коменський Я. А. Материнська школа. Локк Д. Думки про виховання. Руссо Ж.-Ж. Еміль, або про виховання. Песталоцці Й. Г. Як Гертруда вчить своїх дітей. Листи Генріха Песталоцці. Книга матерів. Фребель Ф. Дитячий садок. Монтессорі М. Метод наукової педагогіки. Кергомар П. Дошкільне виховання і дитячі садки у Франції. Декролі О. Школа і виховання. Збудження інтелектуальної і рухової активності з допомогою виховуючих ігор. Штейнер Р. Методика навчання і передумова виховання. Коменський Я. А. Материнська школа.	20



<b>Громадське дошкільне виховання в Україні за часів незалежності</b>		
3	Педагогічна та експериментальна діяльність А. Богуш, В. Котирло, О. Усової та ін. українських науковців. Конституція України. Державна національна програма «Освіта» / Україна XXI ст. – К., 1993. Закон України «Про дошкільну освіту». – К., 2001. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999. Закон України «Про охорону дитинства» та інші державні документи про громадське дошкільне виховання	20
<b>Разом:</b>		<b>60</b>

Опрацювати першоджерела – архівні та державні документи, твори класиків педагогічної науки (за повним викладом чи за рекомендованими у списку основної літератури хрестоматіями з історії дошкільної педагогіки).

### **Інші види самостійної роботи**

- За матеріалами періодичних фахових видань підготувати огляд актуальних питань дошкільної освіти та виховання, для вирішення яких доцільно застосувати історичний педагогічний досвід.
- Підготувати реферат на тему (1 за вибором):
  - ✓ «Життєвий шлях та педагогічна діяльність Я. А. Коменського»,
  - ✓ «Використання педагогічної спадщини Я. А. Коменського в умовах сучасної дошкільної освіти»,
  - ✓ «Метод Ж.-Ж. Руссо «природних наслідків у вихованні»: плюси та мінуси»,
  - ✓ «Використання педагогічної спадщини Ф. Фребеля на сучасному етапі розвитку дошкільного виховання»,
  - ✓ «Виховання джентельмена у педагогічній теорії Джона Локка»,
  - ✓ «Досвід застосування методу М. Монтесорі в умовах сучасних дошкільних закладів»,
  - ✓ «Дитячий садок Софії та Марії Ліндфорс у Києві: мета, організація та зміст діяльності»,
  - ✓ «Школа та освіта на теренах Запорізької Січі»,
  - ✓ «Роль уряду УНР у розвитку національної освіти та культури в Україні»,
  - ✓ «Внесок С. Ф. Русової у розбудову ідеї національного виховання підростаючого покоління»,
  - ✓ «Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського та їх реалізація в умовах сьогодення»,
  - ✓ «Гуманістична педагогіка Ш. О. Амонашвілі».
  - ✓ Світська та духовна система освіти в Київській Русі;
  - ✓ Система духовної освіти в період розвитку феодалізму;
  - ✓ Порівняльна характеристика Афіньської та Спартанської систем виховання.
- Самостійно підібрати літературу, наочний матеріал та підготуватись до обговорення проблеми «Підходи до всебічного розвитку особистості в школах Запорізької Січі». Обґрунтувати власну педагогічну позицію, підготуватись до її презентації та захисту.
- Систематизувати матеріал, отриманий в результаті опрацювання матеріалів лекцій та додаткової літератури з історії дошкільної педагогіки в зарубіжних країнах.

- Підготувати повідомлення та презентацію про історію, особливості розвитку й організації дошкільного навчання і виховання в одній з найбільш відомих європейських країн світу.
- Використовуючи матеріали періодичних видань та Інтернет, як джерело отримання інформації, поповнити список рекомендованої літератури до курсу і оформити його у відповідності з вимогами ВАК.

**Прим.**

Див. загальний список рекомендованих основних і допоміжних інформаційні джерел для вивчення курсу

### **Методи навчання**

- за джерелом знань (словесні, наочні й практичні методи);
- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язуються специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; на методи вивчення нового матеріалу; на методи конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; на методи контролю й оцінки результатів навчання);
- за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);
- за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);
- за дидактичними цілями – методи організації діяльності тих, кого навчають, методи стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки;
- інтерактивні методи навчання (творчі та проблемні завдання).

## **V. Контроль якості знань студентів**

### **5.1. Форми і методи поточного контролю**

#### **Завдання до контрольної роботи.**

#### **Варіант I**

1. Розкрийте особливості організації освіти і виховання в Київській Русі.
2. Обґрунтуйте думку про те, що прийняття християнства на Русі сприяло розвитку освіти та шкільництва.
3. Охарактеризуйте твір «Повчання Володимира Мономаха дітям» з точки зору його впливу на виховання підростаючого покоління.

#### **Варіант II**

1. Розкрийте особливості методики побудови навчання в світських та духовних школах Київської Русі.
2. Обґрунтуйте вплив такої форми домашнього навчання як «кормильство» на єдність Київської Русі.
3. Охарактеризуйте твір «Слово о полку Ігоровім» з точки зору його впливу на виховання підростаючого покоління.

### Варіант III

1. Розкрийте (опишіть) особливості перших навчальних посібників Київської Русі для оволодіння азбукою.
2. Обґрунтуйте послідовність етапів раннього виховання дітей у східних слов'ян.
3. Охарактеризуйте твір «Златоструй» з точки зору його впливу на виховання підростаючого покоління.

**Зразки тестових завдань** (для поточного контролю знань):

#### Завдання I: Оберіть правильний варіант відповіді

1. Значення рідної мови у початковому вихованні і навчанні дітей вперше обґрунтував К.Д.Ушинський.  
а) Так                      б) Ні
2. Шалва Амонашвілі є основоположником гуманістичної педагогіки  
а) Так                      б) Ні
3. Автором першого російського журналу з дошкільного виховання «Дитячий садок» є Л.М.Толстой.  
а) Так                      б) Ні
4. Острозька Академія будувалась за зразком Києво-Могилянської  
а) Так                      б) Ні
5. За змістом і характером освіти «братські» школи можна було віднести до середніх навчальних закладів                      а) Так                      б) Ні

#### Завдання II: Оберіть правильний варіант відповіді

6. Суспільне дошкільне виховання увійшло в систему державної освіти завдяки діяльності  
а) революційного уряду Російської держави (1917 рік)  
в) Н. Лубенець  
б) С. Русової  
г) І. Стешенко
7. Перший російський журнал з дошкільного виховання називався:  
а) «Дитячий садок»                      б) «Світло»                      в) «За комуністичне виховання»
8. Видатними педагогами новаторами (XX ст.) являються:  
а) Й. Песталоцці, А. Макаренко, Г. Сковорода  
б) Ш. Амонашвілі, С. Лисенкова, В. Шаталов  
в) Г. Альтшуллер, Ж.-Ж. Руссо, М. Монтесорі
9. Першим редактором журналу «Дошкільне виховання» була:  
а) Н. Лубенець                      б) С. Русова                      в) Н. Андрусич
10. Київське Фребелівське педагогічне товариство мало за мету:  
а) наукову розробку питань навчання і виховання дітей дошкільного віку та підготовку кваліфікованих вихователів для дитячих садків  
в) пропаганду ідей Ф. Фребеля  
г) створення мережі дошкільних закладів
11. Які нормативно-правові документи Міністерства освіти і науки України у сфері дошкільної освіти регулюють впровадження державних стандартів освіти?  
а) Закон України «Про дошкільну освіту», Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні  
б) Конституція України, Конвенція ООН про права дитини

- в) Закон України «Про позашкільну освіту», Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні

12. Причинами виникнення шкіл у Запорізькій Січі були:

- а) повсякденна потреба у знаннях з навігації, географії, іноземних мов тощо
- б) високі вимоги іноземних держав до найманого війська
- в) необхідність чимось зайняти молодь у вільний від походів час

**Дистанційна форма навчання** відбувається за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

- Чат-заняття, які проводяться синхронно, доступ до чату мають всі учасники.

Оцінювання поточних навчальних досягнень студентів дистанційного відбувається за допомогою методів:

- метод самонавчання: *взаємодія студента з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів* (мультимедійний підхід: за допомогою різноманітних засобів створюються освітні ресурси: друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж);

- методи індивідуалізованого викладання і навчання: *взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом – навчання "один до одного"* (технології: телефон, електронна пошта; студенти не відіграють активної ролі у комунікації (навчання "один до багатьох");

- методи для активної взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу (навчання "багато до багатьох").

Методи **оцінювання** поточних навчальних досягнень студентів **дистанційної форми навчання**:

- *методи письмового контролю*: тести (Moodle).
- *методи самоконтролю*: самостійне оцінювання своїх знань, самоаналіз.

## 5.2. Форми і методи підсумкового контролю

### Питання до заліку

1. Мета виховання у східнослов'янських племен.
2. Етапи та основні засоби раннього виховання дітей у східних слов'ян.
3. Типи шкіл в Київській Русі.
4. Причини виникнення братств і братських шкіл в Україні.
5. Які елементи класно-урочної системи навчання вперше в освіті виникли у братських школах?
6. Школа і освіта Запорізької Січі.
7. Роль Острозької академії у розвитку освіти в Україні.
8. Роль Києво-Могилянської академії у розвитку освіти в Україні.
9. Головні ознаки української національної системи виховання.
10. Мета виховання за Г. С. Сковородою. Поняття «природа» людини.
11. Принципи природовідповідності виховання в творах Г.С.Сковороди.
12. Педагогічна діяльність Т.Шевченка. «Буквар южнорусский».
13. Педагогічні погляди та просвітницька діяльність М. П. Драгоманова.
14. Основні етапи педагогічної діяльності К. Д. Ушинського.
15. Філософські і природничо-наукові основи педагогічної системи К. Ушинського.

16. Психологічні основи педагогічної системи К. Д. Ушинського.
17. Елементи народної педагогіки в діяльності К.Д.Ушинського.
18. Вимоги К. Д. Ушинського до організації розумової та фізичної праці дитини.
19. Дидактичні принципи К. Д. Ушинського.
20. К.Д. Ушинський про роль гри у розвитку дитини.
21. Методика морального виховання у працях К.Д.Ушинського.
22. Педагогічні ідеї та просвітницька діяльність Б. Д. Грінченка.
23. Педагогічні ідеї та просвітницька діяльність Т. Н. Лубенця та Н. Д. Лубенець.
24. Педагогічні ідеї та просвітницька діяльність І. Я. Франка та Л. Українки.
25. Педагогічні ідеї та просвітницька діяльність С. Ф. Русової.
26. Концепція національного дитячого садка в творах С. Ф. Русової.
27. Проблеми розвитку школи і педагогічної думки в Україні в 1917-1919 р.р.
28. Основні здобутки УНР у розвитку суспільного дошкільного виховання.
29. Принципи організації навчання і виховання дітей дошкільного віку, розроблені С. Ф. Русовою.
30. Причини та динаміка розвитку суспільного дошкільного виховання в Україні протягом 30-х років ХХ століття.
31. Педагогічна система А. Макаренка.
32. Педагогічна діяльність і літературно-педагогічна спадщина В. Сухомлинського.
33. Демократизація суспільного життя в середині 80-х років ХХ ст. Закон України «Про освіту».
34. Виховання і навчання в країнах Стародавнього Сходу в дохристиянський період.
35. Афінівська та спартанська системи виховання.
36. Давньогрецькі філософи про виховання і освіту.
37. Школа і педагогіка в Стародавньому Римі.
38. Зміст і структура лицарського виховання.
39. Виховання в епоху Середньовіччя.
40. Виникнення і розвиток перших університетів.
41. Життя, загальнопедагогічні ідеї і світогляд Я. А. Коменського.
42. Твори Я. А. Коменського «Велика дидактика», «Видимий світ в малюнках», «Материнська школа» їх значення для розвитку педагогічної науки.
43. Педагогічна теорія Д. Локка. Виховання джентльмена.
44. Педагогічна система Ж.-Ж. Руссо. Твір «Еміль, або Про виховання».
45. Життя і педагогічна діяльність Й. Г. Песталоцці. Його теорія елементарної розумової освіти.
46. Проблеми вчителя та його підготовки в творах Й. Г. Песталоцці.
47. Педагогічні погляди І. Ф. Гербарта.
48. Педагогічні погляди і сутність принципу культуровідповідності у педагогічній системі Ф. Дістервега.
49. Педагогічна діяльність Ф. Фребеля. Дитячий садок. «Дари» Ф. Фребеля дітям та їх виховне та педагогічне значення.
50. Громадське дошкільне виховання в незалежній державі: особливості, проблеми та перспективи.
51. Педагогічна та експериментальна діяльність А. Богуш, В. Котирло, О. Усової та ін. українських науковців.

Форми і методи підсумкового контролю *дистанційної* форми навчання:

- *методи письмового контролю*: тести.
- *методи самоконтролю*: самостійне оцінювання своїх знань, самоаналіз.

### 5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль №1 (50 балів)			Змістовий модуль № 2 (50 балів)				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
15	20	15	10	15	15	10	

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
80-89	<b>B</b>	добре	
70-79	<b>C</b>		
65-69	<b>D</b>	задовільно	
60-64	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**VII. Методичне забезпечення**  
Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Модуль I			Модуль II		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теоретичні розділи	Історія педагогічної думки в Україні			Історія західноєвропейської педагогічної думки		
<b>Теми лекцій</b>	Традиційне виховання, освіта та педагогічна думка Київської Русі.	Освіта і педагогічна думка епохи Відродження України (XVI-XVIII ст.) та у складі двох імперій (XVIII-поч. XX ст.)	Уроки XX століття: шлях до національної системи освіти	Антична педагогіка. Виховання і навчання в епоху Середньовіччя	Освіта в епоху Просвітництва (XVII - XVIII ст.). Історія становлення класичної європейської педагогіки (XVIII-XIX ст.)	Основні теорії Європейської освіти нового часу.
<b>Теми семінарських занять</b>	<b>Т. 1</b> Традиційне виховання, освіта та педагогічна думка Київської Русі.	<b>Т. 2</b> Уроки XX століття: шлях до національної системи освіти	<b>Т. 3</b> Антична педагогіка. Виховання і навчання в епоху Середньовіччя	<b>Т. 4</b> Основні теорії Європейської освіти нового часу.		

**Самостійна  
робота**

**Твори для самостійного вивчення студентами:**

1. Повчання В.Мономаха дітям.
2. Сковорода Г. Вдячний Еродій.
3. Шевченко Т. Г. З листа до бр. Залевського. З листа до А. Козачківського. З поетичних творів. Буквар південноукраїнський 1861 року.
4. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні. Рідне слово. Людина як предмет виховання. Педагогічна подорож по Швейцарії / лист третій.
5. Пирогов М. Питання життя.
6. Духнович О. В. Народна педагогіка.
7. Леся Українка. З творів про дітей. Волинські образки. Школа.
8. Франко І. Я. З листа до Ольги Рошкевич. З листа до В. Білецького. Попереднє слово до «Книжки приказок». Передмова до другого видання, «Коли ще звірі говорили».
9. Грінченко Б. Д. Українська грамати́ка до науки читання й писання.
10. Русова С. Ф. Дошкільне виховання.
11. Лубенець Н. Д., Фребель Ф., Монте́ссорі М.
12. Зеньківський В. В. Психологія дитинства.
13. Макаренко А. С. Лекції про виховання дітей.
14. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Павлишська середня школа.
15. Коменський Я. А. Материнська школа.
16. Локк Д. Думки про виховання.
17. Руссо Ж.-Ж. Еміль, або про виховання.
18. Песталоцці Й. Г. Як Гертруда вчить своїх дітей. Листи Генріха Песталоцці. Книга матерів.
19. Фребель Ф. Дитячий садок.
20. Монте́ссорі М. Метод наукової педагогіки.
21. Кергомар П. Дошкільне виховання і дитячі садки у Франції.
22. Декролі О. Школа і виховання. Збудження інтелектуальної і рухової активності з допомогою виховуючих ігор.
23. Френе С. Нова французька школа.
24. Штейнер Р. Методика навчання і передумова виховання.
25. Сучасна експериментальна дошкільна педагогіка. Представники наукових шкіл.
26. Державна національна програма «Освіта» / Україна ХХІ ст. – К., 1993. Закон України «Про дошкільну освіту». – К., 2001.
27. Закон України «Про дошкільну освіту».
28. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999.



	<p><b>Інші види самостійної роботи</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Опрацювати державні документи в галузі освіти:</b> Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти, Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, Коментар до Базового компоненту дошкільної освіти в Україні. Державна національна програма «Освіта» / Україна XXI ст. – К., 1993.</li> <li>• За матеріалами періодичних фахових видань підготувати огляд актуальних питань дошкільної освіти та виховання, для вирішення яких доцільно застосувати історичний педагогічний досвід.</li> <li>• Підготувати реферат на тему (1 за вибором): «Життєвий шлях та педагогічна діяльність Я. А. Коменського», «Використання педагогічної спадщини Я. А. Коменського в умовах сучасної дошкільної освіти», «Метод Ж.-Ж. Руссо «природних наслідків у вихованні»: плюси та мінуси», «Використання педагогічної спадщини Ф. Фребеля на сучасному етапі розвитку дошкільного виховання», «Виховання джентельмена у педагогічній теорії Джона Локка», «Досвід застосування методу М. Монтесорі в умовах сучасних дошкільних закладів», «Дитячий садок Софії та Марії Ліндфорс у Києві: мета, організація та зміст діяльності», «Школа та освіта на теренах Запорізької Січі», «Вклад С. Ф. Русової у розбудову ідеї національного виховання підростаючого покоління», «Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського та їх реалізація в умовах сьогодення», «Гуманістична педагогіка Ш. О. Амонашвілі».</li> <li>• Створити графічну модель: світська та духовна система освіти в Київській Русі; Система духовної освіти в період розвитку феодалізму; Порівняльна характеристика Афінської та Спартанської систем виховання.</li> <li>• Самостійно підібрати літературу, наочний матеріал та підготуватись до обговорення проблеми «Підходи до всебічного розвитку особистості в школах Запорізької Січі». Обґрунтувати власну педагогічну позицію, підготуватись до її презентації та захисту.</li> <li>• Систематизувати матеріал, отриманий в результаті опрацювання матеріалів лекційного курсу та додаткової літератури з історії дошкільної педагогіки в зарубіжних країнах. Підготувати повідомленнями про історію, особливості розвитку й організації навчання в одній з найбільш відомих країнах світу.</li> <li>• Використовуючи матеріали періодичних видань та Інтернет, як джерело отримання інформації, поповнити список рекомендованої літератури до курсу.</li> </ul>
<p><b>Види контролю</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Присутність і робота на лекційних заняттях</li> <li>2. Виступ на семінарському занятті</li> <li>3. Аналіз першоджерел.</li> <li>4. Інтерактивне обговорення проблем.</li> <li>5. Тести (експрес-контроль).</li> </ol>
<p><b>З А Л І К</b></p>	

## VIII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

<b>8.1. Основні джерела</b>	
1.	Закон України «Про дошкільну освіту». – К.: Ред. журналу «Дошкільне виховання», 2001. – 33с.
2.	Борисова З. Н. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки / З. Н. Борисова, В. У. Кузьменко. – К.: Вища школа, 2004. – 511 с.
3.	Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва / В. Кравець. – Тернопіль, 1996. – 436 с.
4.	Кравець В. Історія української школи і педагогіки. Курс лекцій / В. Кравець. – Тернопіль, 1994. – 358 с.
5.	Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. Педагогічні концепції / Кол. авт. Погрібний А., Алексюк А., Вишневський О., Майборода В.,
7.	Кононенко П., Стельмахович М., Усатенко Т. – К.: Школяр, 1997. – 148 с.
8.	Концепція дошкільного виховання в Україні. – К.: Освіта, 1993. – 14 с.
9.	Концепція педагогічної освіти України. – К.: Либідь, 1991. – 28 с.
10.	Улюкаєва І. Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні: Навчальний посібник. 2-е вид., доп. / І. Г. Улюкаєва – Донецьк: ТОВ «Юговосток, Лтд», 2008. – 231 с.
11.	Улюкаєва І. Г. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: Навчальний посібник / Упорядник Улюкаєва І. Г. За аг. ред. Улюкаєвої І. Г. 2-е вид., доп. – Донецьк: ТОВ «Юговосток, Лтд», 2008. – 213 с.
<b>8.2. Додаткові джерела</b>	
1.	Корсак К. Система освіти Франції: цілі, структура, досягнення і проблеми / К. Корсак // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 91-102.
2.	Кошманова Т. С. Розвиток педагогічної освіти у США (1960 – 2000 рр.): Автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Т. С. Кошманова // Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2002. – 40 с.
3.	Кузь В. Г. Освіта ХХІ ст.: сучасний підхід / В. Г. Кузь // Зб. наук. праць. – Умань. – 2001. – С.108-118.
4.	Майборода В. К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки: 1917-1985 / В.К.Майборода // За ред. В.І.Лугового. – Київ: Либідь, 1992. – 196с.
5.	Майборода В. К. Становлення і розвиток національної педагогічної освіти в Україні (1917-1992 рр.): Автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / В. К. Майборода // КДУ ім. Т. Г. Шевченка. – К., 1993. – 58 с.
6.	Малькова З. А. Школа и педагогика за рубежом / З. А. Малькова. – М.: Просвещение, 1983. – 192 с.
7.	Нариси історії українського шкільництва 1905 – 1933: Навчальний посібник / О. В. Сухомлинська та ін. за ред. О. В. Сухомлинської. – К.: Заповіт, 1966. – 304 с.
8.	Слободянюк Т. Б. Становлення та розвиток професійної підготовки фахівців з дошкільного виховання в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ століття): Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Т. Б. Слободянюк // НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2000. – 20 с.
<b>8.3. Джерельне забезпечення самостійної роботи</b>	
1.	Артемова Л. В. Історія педагогіки України: Підручник / Л. В. Артемова. – К.: Либідь, 2006.
2.	Вульфсон Б.Л. Стратегія розвитку образования на Западе на пороге ХХІ века – М., 1999. – 208 с.
3.	Джуринский А. Н. История педагогики / А. Н. Джуринский. – М.: Владос, 1999. – 432 с.

- |     |  |
|-----|--|
| 4.  | Джуринский А. Н. Школа Франции. Пора перемен / А. Н. Джуринский. – М., 1998. – 80 с.   |
| 5.  | Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М., 1999. – 200 с.  |
| 6.  | Жураковский Г. Е. Очерки по истории античной педагогике / Г. Е. Жураковский. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1963. – 570 с.  |
| 7.  | Збруєва А. А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навч. посібник / А. А. Збруєва, М. Ю. Рисіна. – Суми: Сум. ДПУ, 2000.  |
| 8.  | История педагогики: учебное пособие [для пед. университетов]: в 2 частях / Под ред. академика РАО А. И. Пискунова. – М.: ТЦ «Сфера», 1998. – Ч.1. – 192 с.                               |
| 9.  | История педагогики: учебное пособие [для студентов пед. институтов] / Под ред. М. Ф. Шабаевой и др. – М.: Просвещение, 1982. – 462 с.  |
| 10. | История дошкольной педагогики / Под ред. Л. Н. Литвина. – Изд. 2-е. – М.: Просвещение, 1989.   |
| 11. | Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки / В. П. Кравець. – Тернопіль, 1994.   |
| 12. | Левківський М. В. Історія педагогіки: Підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 190 с.  |
| 13. | Мчедлидзе Н. Б. История дошкольной зарубежной педагогики: Хрестоматия / Н. Б. Мчедлидзе, А. А. Лебеденко, Е. А. Гребенщикова. – М., 1974. – 224 с.                                       |
| 14. | Педагогические идеи Роберта Оуэна // В кн.: Избранные отрывки из соч. Роберта Оуэна. – М., 1940.   |
| 15. | Плутарх. Сравнительные жизнеописания: В 3-х т. / Плутарх. – М.: Изд-во АПН СССР. – Т. 3. – 1961-1964.  |
| 16. | Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. (Вища освіта ХХІ століття) / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 450 с. |
| 17. | Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навч. посіб. / Л. А. Медвідь. – К.: Вікар, 2003. – 335 с.  |
| 18. | Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси / Під. ред. М. Ярмаченко. – К., 1991.   |
| 19. | Русова С. Ф. Теорія і практика дошкільного виховання / С. Ф. Русова. – К., 1993.   |
| 20. | Українська педагогіка в персоналіях: Навч. посібник у 2-х кн. / За ред. О. В. Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – Книга 1. – 624 с.; Книга 2. – 552 с.                                  |

### Інформаційні ресурси

Урядовий портал – <http://www.kmu.gov.ua/control/>  
 Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України – <http://www.mon.gov.ua/>  
 Освітня мережа України – [http://www.ednu.kiev.ua/index\\_u.htm](http://www.ednu.kiev.ua/index_u.htm)  
 Українська педагогіка – <http://ped.sumy.ua/>  
 Научно-образовательный портал – <http://originweb.info/>  
 Освітній портал – <http://www.osvita.org.ua/>

**ІХ. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20\_\_/20\_\_ н. р.**